

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η αγροδασοπονία στη Μεσόγειο: Μια παραδοσιακή πρακτική και μια σύγχρονη λύση ανθεκτικότητας απέναντι στην κλιματική αλλαγή

08/07/2025

SHARE

Άρθρο για τη διάχυση του έργου ResAlliance* στο οποίο μετέχει το Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων του ΕΛΓΟ ΔΗΜΗΤΡΑ

Του Δρος Στέφανου Τσιάρα**

Η αγροδασοπονία συνδυάζει δέντρα, καλλιέργειες ή/και βόσκηση στην ίδια επιφάνεια εδάφους και έχει μεγάλη παράδοση στη Μεσόγειο, δημιουργώντας ζωντανά τοπία που προστατεύουν το έδαφος, ενισχύουν τη βιοποικιλότητα και συμβάλλουν στην ανθεκτικότητα απέναντι στην κλιματική αλλαγή. Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική της ΕΕ (2023–2027) δίνει νέα ώθηση σε αυτή την παραδοσιακή αλλά πάντα επίκαιρη πρακτική, αναδεικνύοντας τις προκλήσεις και τις ευκαιρίες σε πέντε μεσογειακές χώρες.

Η **Κοινή Αγροτική Πολιτική** (ΚΑΠ) θεσπίστηκε το 1962 (τότε είχε αποδοθεί στα Ελληνικά ως Κοινή Γεωργική Πολιτική -ΚΓΠ) και είναι μια από τις παλιές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης (τότε ΕΟΚ – Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα). Πρωταρχικός σκοπός της ΚΑΠ ήταν να παρέχει οικονομικά προσιτά τρόφιμα στους πολίτες της ΕΟΚ και ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης στους γεωργούς.

Σήμερα σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) εφαρμόζεται η Κοινή Αγροτική Πολιτική 2023-2027, η οποία είναι μια εκσυγχρονισμένη πολιτική καίριας σημασίας για τη διασφάλιση του μέλλοντος της γεωργίας και της δασοπονίας, καθώς και για την επίτευξη των στόχων της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας.

Εθνικά στρατηγικά σχέδια

Κάθε χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανέπτυξε ένα εθνικό στρατηγικό σχέδιο για την ΚΑΠ, το οποίο συνδυάζει χρηματοδότηση για εισοδηματική στήριξη, αγροτική ανάπτυξη και μέτρα για την αγορά. Κατά τον σχεδιασμό των στρατηγικών τους σχεδίων, οι χώρες της ΕΕ συνέβαλαν στους δέκα ειδικούς στόχους (**Σχήμα 1**) μέσω μιας εργαλειοθήκης ευρέων μέτρων πολιτικής που παρέχεται από την Επιτροπή, τα οποία μπορούν να διαμορφωθούν με βάση τις εθνικές ανάγκες και ικανότητες.

Εικόνα 1. Οι δέκα στόχοι της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής στην ΕΕ. Πηγή: Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, <https://agriculture.ec.europa.eu/>

Η αγροδασοπονία και τα αγροδασικά συστήματα περιλαμβάνονται στα Εθνικά Στρατηγικά Σχέδια των χωρών της Μεσογείου και συμβάλλουν στην αειφορική ανάπτυξη και στην προστασία από την κλιματική αλλαγή. Η αγροδασοπονία εκτός από τα πολλά οικονομικά και περιβαλλοντικά πλεονεκτήματα που προσφέρει, μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό και πολυεπίπεδο ρόλο στην πρόληψη των πυρκαγιών (Xanthopoulos, 2023). Ο συνδυασμός δένδρων και γεωργικών καλλιεργειών ή/και βόσκησης στην ίδια επιφάνεια εδάφους είναι γνωστός με το όνομα αγροδασοπονία (agroforestry) και τα συστήματα που διαχειρίζονται με τον τρόπο αυτό ονομάζονται αγροδασικά. Υπάρχουν τρεις τύποι αγροδασικών συστημάτων: 1) Τα δασογεωργικά που συνδυάζουν την παρουσία δέντρων και γεωργικών καλλιεργειών στην ίδια επιφάνεια, 2) τα δασολιβαδικά που συνδυάζουν την παρουσία δέντρων και λιβαδικών φυτών ή ζώων στην ίδια επιφάνεια, και 3) Τα αγροδασολιβαδικά που συνδυάζουν δέντρα, γεωργικές καλλιέργειες και βόσκηση στην ίδια επιφάνεια. (Πηγή: Ελληνικό Αγροδασικό Δίκτυο, <https://www.agroforestry.gr/>).

Στη συνέχεια παρουσιάζονται οι ορισμοί για τα αγροδασικά συστήματα και την αγροδασοπονία σε πέντε Μεσογειακές χώρες, μέλη της ΕΕ, την Ιταλία, την Ισπανία, την Πορτογαλία, την Ελλάδα και την Κύπρο. Επιπρόσθετα, παρουσιάζονται τα δυνατά και τα αδύνατα σημεία της αγροδασοπονίας σε κάθε χώρα.

Ισπανία

Το στρατηγικό σχέδιο της Ισπανίας για την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) αναφέρει ότι τα “αγροδασικά συστήματα” σε αρόσιμες εκτάσεις πρέπει να έχουν λιγότερα από 100 δέντρα ανά εκτάριο, ενώ στους μόνιμους βοσκότοπους ορίζονται πιο ευέλικτα με βάση τις πληροφορίες που λαμβάνονται με χρήση τηλεπισκόπησης για την κάλυψη της κόμης των δέντρων και έναν “συντελεστή επιλεξιμότητας βόσκησης” που δίνει το ποσοστό των βασικών ενισχύσεων ανά αγροτεμάχιο. Υπάρχουν πολλές πρόσθετες ενισχύσεις που μπορούν να λάβουν οι γεωργοί για την αγροδασοπονία, αλλά η κατάσταση είναι πολύπλοκη και διαφέρει μεταξύ των 17 αυτόνομων περιοχών της χώρας.

Δυνατά σημεία

1) Η Ισπανία διαθέτει τη μεγαλύτερη έκταση αγροδασικών συστημάτων στην ΕΕ, **2)** υπάρχει σαφής καταγραφή των δασολιβαδικών αγροτεμαχίων στο Πληροφοριακό Σύστημα για τα Αγροτεμάχια της Ισπανίας (SIGPAC), το οποίο είναι ένα από τα καλύτερα στην Ευρώπη, **3)** Η Ισπανία διαθέτει εκτεταμένη βιβλιογραφία σχετικά με τη σημασία της αγροδασοπονίας για τον μετριασμό και την προσαρμογή του κλίματος (π.χ. μείωση των πυρκαγιών, προστασία του εδάφους, υδρολογική ρύθμιση, διατήρηση και σύνδεση της βιοποικιλότητας, διατήρηση των στοιχείων του τοπίου κ.λπ.) και **4)** παρατηρείται αυξανόμενος αριθμός καινοτόμων προγραμμάτων (projects) και ατόμων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της αγροδασοπονίας.

Αδύνατα σημεία

1) η ελλιπής αναφορά των νέων εκτάσεων αγροδασοπονίας που δημιουργήθηκαν με τη στήριξη της ΚΑΠ, **2)** η σύγχυση σχετικά με τους ορισμούς των ορίων της αγροδασοπονίας, **3)** δεν υπάρχει καμία αναφορά της αγροδασοπονίας σε πολλά μέτρα του Πυλώνα II που θα μπορούσαν να τη στηρίξουν (ο Πυλώνας II αφορά στην αγροτική ανάπτυξη και ενισχύει τον Πυλώνα I που αφορά στην εισοδηματική στήριξη των αγροτών και στα μέτρα για την αγορά),

4) υπάρχει σύγχυση σχετικά με την έννοια των “χαρακτηριστικών του τοπίου” στην Ισπανία, 5) η σημερινή χαμηλή κερδοφορία των δασολιβαδικών συστημάτων εμποδίζει την αλλαγή γενεών, 6) υπάρχει διαχωρισμός μεταξύ δασοπονικής και γεωργικής εκπαίδευσης στα πανεπιστήμια και τις τεχνικές σχολές.

Πορτογαλία

Το Στρατηγικό Σχέδιο (ΣΣ) της Πορτογαλίας για την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) είναι μοναδικό σε σχέση με τα άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς υποστηρίζει ότι η αγροδασοπονία είναι δυνατή μόνο σε μόνιμους βοσκότοπους. Πιο συγκεκριμένα στο ΣΣ της Πορτογαλίας για την ΚΑΠ 2023-2027 αναφέρεται ότι «τα αγροδασικά συστήματα στην Πορτογαλία βασίζονται σε διαδικασίες φυσικής αναγέννησης, οι οποίες αποτρέπουν τη στοίχιση των δέντρων, και προωθούν συστήματα με λειμώνες και μόνιμους βοσκότοπους αντί για ετήσιες καλλιέργειες. Υπό αυτή την έννοια, λόγω της δυσκολίας να συνδυαστεί η πυκνότητα των δέντρων με την απαραίτητη εγκατάσταση και συγκομιδή των αροτραίων καλλιεργειών, θεωρείται ότι οι αρόσιμες εκτάσεις δεν μπορούν να αποτελέσουν αγροδασικά συστήματα”.

Δυνατά σημεία

1) Η Πορτογαλία έχει μία από τις μεγαλύτερες εκτάσεις και τις μακροβιότερες περιοχές αγροδασοπονίας στην Ευρώπη, 2) υπάρχει εκτεταμένη βιβλιογραφία σχετικά με την αγροδασοπονία σε μόνιμες καλλιέργειες, όπως αμπέλια, ελιές και οπωροφόρα δέντρα, 3) παρατηρείται αναγνώριση της σημασίας της αγροδασοπονίας για τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος, 4) αναγνωρίζεται ως κρίσιμο μέρος δασοπονικής εμπειρογνωμοσύνης σε πανεπιστήμια και επαγγελματικές ενώσεις της Πορτογαλίας, 5) αποτελεί αντικείμενο πρόσφατων συνεδρίων.

Αδύνατα σημεία

1) έλλειψη δεδομένων σχετικά με την υιοθέτηση των μέτρων αγροδασοπονίας, 2) έλλειψη δεδομένων σχετικά με τους στόχους της αγροδασοπονίας, 3) σύγχυση των κανόνων για τα χαρακτηριστικά του τοπίου και την επιλεξιμότητα των άμεσων ενισχύσεων των αγροτεμαχίων με δέντρα, 4) αβεβαιότητα σχετικά με το ποια μέτρα του Πυλώνα II μπορούν να στηρίξουν την αγροδασοπονία, 5) προφανής αποκλεισμός των δασογεωργικών συστημάτων από τη στήριξη.

Ιταλία

Το Στρατηγικό Σχέδιο της Ιταλίας για την ΚΑΠ ορίζει την αγροδασοπονία ως «ένα σύστημα χρήσης γης στο οποίο υπάρχουν, στην ίδια περιοχή, ενώσεις δενδρώδους βλάστησης με εκτεταμένες γεωργικές καλλιέργειες και κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις, στις οποίες μπορούν επίσης να παραχθούν ξύλο και δευτερογενή δασικά προϊόντα». Δίνεται ένα όριο 250 δένδρων ανά εκτάριο, αλλά η έκταση της κόμης των δέντρων δεν μειώνει την έκταση του αγροτεμαχίου που είναι επιλέξιμη για βασικές ενισχύσεις, υπό την προϋπόθεση ότι η γεωργική παραγωγή παραμένει βιώσιμη.

Δυνατά σημεία

1) η Ιταλία έχει μία από τις μεγαλύτερες εκτάσεις και τις μακροβιότερες περιοχές αγροδασοπονίας στην Ευρώπη, 2) υπάρχει εκτεταμένη βιβλιογραφία για την αγροδασοπονία σε μόνιμες καλλιέργειες όπως το αμπέλι, η ελιά και τα οπωροφόρα δέντρα, 3) παρατηρείται αυξανόμενη αναγνώριση της σημασίας της αγροδασοπονίας για τον μετριασμό των

επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος, **4)** Το 2023 διεξήχθη το πρώτο εθνικό συνέδριο αγροδασοπονίας στην Ιταλία και αναμένεται η δημοσίευση ενός οδηγού για την αγροδασοπονία (έργο πολλών συγγραφέων), γεγονότα που ενισχύουν τη δυναμική της αγροδασοπονίας.

Αδύνατα σημεία

1) εφαρμογή των επιλογών πολιτικής για την αγροδασοπονία σε μόνο έξι (6) από τις είκοσι (20) περιφέρειες της χώρας, **2)** έλλειψη διαφήμισης ή ακόμη και ανοίγματος των μέτρων χρηματοδότησης, **3)** σύγχυση μεταξύ των κρατικών υπαλλήλων και των γεωργών σχετικά με τους κανόνες και τους όρους, **4)** ελλιπής καταγραφή της αγροδασοπονίας και των χαρακτηριστικών του τοπίου στο πληροφοριακό σύστημα της Ιταλίας LPIS (SIPA), **5)** καμία αναφορά της αγροδασοπονίας σε πρόσθετα μέτρα του Πυλώνα II που θα μπορούσαν να τη στηρίξουν.

Κύπρος

Το Στρατηγικό Σχέδιο της Κύπρου για την ΚΑΠ 2023-2027 αναφέρει ότι «τα αγροδασοπονικά συστήματα μπορούν να είναι φυτεμένα ή φυσικά συστήματα σε γεωργική γη, όπου τα δασικά δέντρα και η γεωργία μοιράζονται τον ίδιο χώρο. Μπορούν να εμφανιστούν σε καλλιεργήσιμες εκτάσεις, μόνιμες καλλιέργειες ή μόνιμους βοσκότοπους και τα δασικά και γεωργικά είδη μπορούν να αναπτύσσονται σε όλη την έκταση του αγροτεμαχίου ή στα όριά του, όπως για παράδειγμα ανεμοφράκτες με κυπαρίσσια. Στους μόνιμους βοσκότοπους, τα δασικά ποώδη φυτά και τα ζώα μοιράζονται τον ίδιο χώρο. Αυτά απαντούν κυρίως στην ημιορεινή ζώνη και αποτελούν φυσικά οικοσυστήματα μεσογειακών θαμνώνων και ερεικώνων». Δεν αναφέρεται όριο πυκνότητας δέντρων.

Δυνατά σημεία

1) Η Κύπρος διαθέτει το μεγαλύτερο ποσοστό της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης που καλύπτεται από αγροδασικά συστήματα, **2)** εκτεταμένη εμπειρία αγροδασοπονίας σε μόνιμες καλλιέργειες, όπως αμπέλια, ελιές και οπωροφόρα δέντρα, **3)** αυξανόμενη αναγνώριση της σημασίας της αγροδασοπονίας και της δενδροφύτευσης για τη μείωση των επιπτώσεων της αλλαγής του κλίματος και την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή, συμπεριλαμβανομένης της δέσμευσης για φύτευση 100.000 δέντρων ετησίως.

Αδύνατα σημεία

1) δεν υπάρχει οικολογικό σχήμα αγροδασοπονίας, μέτρα επένδυσης ή συντήρησης για την αγροδασοπονία στην τρέχουσα ΚΑΠ, **2)** οι γεωργικές ενισχύσεις καταβάλλονται μόνο σε πολύ μικρή έκταση χορτολιβαδικών εκτάσεων και οι νέοι ορισμοί των χορτολιβαδικών εκτάσεων δεν έχουν ακόμη συμπεριληφθεί στο Κυπριακό πληροφοριακό σύστημα, **3)** ελλιπής καταγραφή των χαρακτηριστικών του ξυλώδους τοπίου στο Κυπριακό πληροφοριακό σύστημα, **4)** αβεβαιότητα σχετικά με την επιλεξιμότητα για τις βασικές ενισχύσεις των αγροτεμαχίων με δέντρα, **5)** Η Κύπρος ως χώρα διαθέτει σχετικά περιορισμένη βιβλιογραφία στον τομέα της Αγροδασοπονίας.

Ελλάδα

Το στρατηγικό σχέδιο της Ελλάδας για την Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) δίνει έναν πολύ λεπτομερή ορισμό της αγροδασοπονίας: Συστήματα με διάσπαρτα δέντρα ή δέντρα σε σειρές ή στα περιθώρια των αγροτεμαχίων. Μπορεί να είναι είτε δασικά δέντρα (βελανιδιές, πεύκα, λεύκες, κυπαρίσσια) είτε οπωροφόρα δέντρα (εσπεριδοειδή, μηλιές και πυρηνόκαρπα,

ακακίες), ελιές, χαρουπιές και μαστιχόδεντρα. Μπορούν να συνδυαστούν με την καλλιέργεια δημητριακών, κηπευτικών, οπωροκηπευτικών και/ή τη βόσκηση.

Δυνατά σημεία

1) η Ελλάδα έχει μία από τις μεγαλύτερες εκτάσεις και τις μακροβιότερες περιοχές αγροδασοπονίας στην Ευρώπη, 2) υπάρχει εκτεταμένη βιβλιογραφία για την αγροδασοπονία σε μόνιμες καλλιέργειες όπως το αμπέλι, η ελιά και τα οπωροφόρα δέντρα, 3) παρατηρείται αυξανόμενη αναγνώριση της σημασίας της αγροδασοπονίας για τον μετριασμό των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος, 4) Το 2023 διεξήχθη το πρώτο εθνικό συνέδριο αγροδασοπονίας στην Ελλάδα και δημοσιεύτηκε το συλλογικό έργο με τίτλο «Αναβίωση αγροδασικών τοπίων την εποχή της κλιματικής αλλαγής» (Tsiakiris et al. 2023), γεγονός που ενισχύουν τη δυναμική της αγροδασοπονίας.

Αδύνατα σημεία

1) μη εφαρμογή της στήριξης εγκατάστασης ή συντήρησης της αγροδασοπονίας, 2) έλλειψη διαφήμισης και σύγχυση σχετικά με τους κανόνες για το οικολογικό πρόγραμμα (ecoscheme) της αγροδασοπονίας, 3) ελλιπής καταγραφή της αγροδασοπονίας και των χαρακτηριστικών του τοπίου στο ελληνικό πληροφοριακό σύστημα, 4) έλλειψη σαφήνειας σχετικά με το αν η αγροδασοπονία είναι επιλέξιμη για κάποιο από τα διαθέσιμα μέτρα του Πυλώνα II, 5) αβεβαιότητα σχετικά με την επιλεξιμότητα για βασικές ενισχύσεις σε αγροτεμάχια με δέντρα.

Και οι **πέντε χώρες της Μεσογείου (Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα και Κύπρος)** έχουν μεγάλη παράδοση στον τομέα της αγροδασοπονίας και εμφανίζουν αρκετά κοινά δυνατά και αδύνατα σημεία. Η νέα Κοινή Αγροτική Πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την περίοδο 2023-2027 δίνει τη δυνατότητα αξιοποίησης των δυνατών σημείων κάθε χώρας, καθώς και τη δυνατότητα περιορισμού των αδύνατων σημείων που έχουν αναδειχθεί μέσω των Εθνικών Στρατηγικών Σχεδίων ΚΑΠ 2023-2027. Βασικός στόχος για τις χώρες της Μεσογείου θα πρέπει να είναι η ανάπτυξη συνεργασιών για την αντιμετώπιση των αδύνατων σημείων στον τομέα της αγροδασοπονίας και η υιοθέτηση καλών πρακτικών από τις άλλες Μεσογειακές χώρες.

Η αγροδασοπονία δεν είναι απλώς μια παραδοσιακή πρακτική, αλλά είναι μια σύγχρονη λύση που συνδέει το παρελθόν με το μέλλον. Με την ενίσχυση της βιοποικιλότητας, την προστασία του εδάφους και τη δημιουργία πιο ανθεκτικών γεωργικών και δασικών τοπίων, οι μεσογειακές χώρες μπορούν να πρωτοστατήσουν στη μετάβαση προς μια πιο αειφορική γεωργία. Η συνεργασία, η ανταλλαγή γνώσης και η στήριξη του αγροτικού κόσμου αποτελούν βασικά όπλα απέναντι στην κλιματική αλλαγή.

Βιβλιογραφία – Πηγές

Επίσημος Ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ευρωπαϊκή Επιτροπή,

<https://agriculture.ec.europa.eu/>

Ελληνικό Αγροδασικό Δίκτυο, <https://www.agroforestry.gr/>

Tsiakiris, R., Mantzanas, K., Kazoglou, Y., Kakouros, P., Papanastasis, V. (Editors) 2023. Reviving Agroforestry landscapes in the era of climate change: for people, nature, and local economy. European Network of Political Foundations – EnoP, Green Institute Greece.

Xanthopoulos, G. (2023). Fires and Agroforestry Landscapes. In Tsiakiris, R., Mantzanas, K., Kazoglou, Y., Kakouros, P., Papanastasis, V. (Editors) 2023. Reviving Agroforestry landscapes in the era of climate change: for people, nature, and local economy. European Network of Political Foundations – EnoP, Green Institute Greece.

- Οι πληροφορίες για το παρόν άρθρο που αφορούν στα Εθνικά Στρατηγικά Σχέδια της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής των πέντε μεσογειακών χωρών της Ε.Ε. έχουν προέλθει από τα πληροφοριακά δελτία (factsheets) του έργου ResAlliance (<https://www.resalliance.eu/>). Όλα τα 121 factsheets του έργου που αφορούν καλές πρακτικές στον αγροτικό και δασικό χώρο είναι διαθέσιμα εδώ <https://www.resalliance.eu/factsheets/>.

* Το Ευρωπαϊκό έργο **ResAlliance** υλοποιείται με τη σύμπραξη 15 οργανισμών από Ελλάδα, Κύπρο, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία, Γαλλία, Τυνησία, Λίβανο, Φινλανδία και Ινδονησία και επικεντρώνεται στη βελτίωση της ανθεκτικότητας του αγροτικού και δασικού χώρου στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Στόχος του έργου είναι να συγκεντρώσει και να αναλύσει επιστημονική γνώση και καλές πρακτικές που εφαρμόζονται, στηριγμένες στην παράδοση ή σε νέες τεχνικές και τεχνολογίες, να τις αναδείξει και να διευκολύνει τη διάδοσή τους σε όλη τη Μεσόγειο. Για να επιτευχθεί αυτό, το έργο προσπαθεί να διευκολύνει τη ροή πληροφοριών και γνώσης και να αυξήσει την ευαισθητοποίηση, την κατανόηση και ικανότητα των αγροτών και των διαχειριστών των δασών ώστε να βελτιώσουν την ανθεκτικότητα του τοπίου στις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος στις μεσογειακές χώρες. Το κύριο «εργαλείο» για τον σκοπό αυτό είναι η δημιουργία ενός δικτύου γνώσης και ευαισθητοποιημένων ανθρώπων με το όνομα LandNet, το οποίο αυτή τη στιγμή έχει περίπου 2.000 μέλη από πολλές Μεσογειακές χώρες. Η εγγραφή στο δίκτυο Landnet μπορεί να γίνει εδώ <https://www.resalliance.eu/join/>. Περισσότερες πληροφορίες για το έργο ResAlliance στην ιστοσελίδα του Ινστιτούτου Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων <https://www.fria.gr/resalliance.html>.

****Ο Δρ Στέφανος Τσιάρας** είναι Εντεταλμένος Ερευνητής στο Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων, του Ελληνικού Γεωργικού Οργανισμού ΔΗΜΗΤΡΑ, και μέλος της ερευνητικής ομάδας του έργου ResAlliance

Εικόνα 2. Το λογότυπο του έργου ResAlliance. Landscape resilience knowledge alliance for agriculture and forestry in the Mediterranean basin / Συμμαχία γνώσης για την ανθεκτικότητα του τοπίου για τη γεωργία και τη δασοπονία στη λεκάνη της Μεσογείου

ΣΧΕΤΙΚΑ ΆΡΘΡΑ

Ανησυχητική επιδείνωση των πυρομετεωρολογικών συνθηκών στην Ελλάδα – Μειώνονται οι πυρκαγιές, αλλά αυξάνονται τα καμένα (video)

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ 02/07/2025

Απίστευτες εικόνες από την Χιλή: Χιόνισε στην έρημο Ατακάμα, την πιο ξηρή σε ολόκληρο τον πλανήτη(video)

ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ 27/06/2025

Βρυξέλλες: Συνάντηση Τζιτζικώστα με το Ελληνικό Δίκτυο Ανθεκτικών Πόλεων

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ 27/06/2025

Newsletter

Εγγραφείτε στο Newsletter μας:

To Email σας

SIGN UP

GREENAGENDA^{.gr}

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

